

CZU: 349:368.042:616-082

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4572495>

## MODELAREA PROCESULUI DE ANALIZĂ A DOCTRINEI ÎN MATERIA PROTECȚIEI DREPTURILOR PACIENȚILOR ÎN DIFERITE SISTEME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII ȘI/SAU FACULTATIVE

*Ion GUCEAC Jr.*

*Universitatea de Stat din Moldova*

În secolul al XXI-lea, oamenii, ca să facă descoperiri științifice care să ne depășească, uneori, imaginația, creează tehnologii de ultimă generație. În opinia unor autori, la această etapă omenirea intră într-o fază calitativ nouă a dezvoltării sale, nutrinde speranța că secolul al XXI-lea va deveni o nouă eră de cooperare globală. Astfel, în fața științelor sociale, inclusiv a celor juridice, rămâne în prim-plan problema identificării unor căi de dezvoltare a fenomenelor, relațiilor și instituțiilor sociale, care reprezintă obiectul lor de cercetare. Complexitatea relațiilor sociale obligă la cercetări în diverse domenii care, într-o formă sau alta, scot în evidență realitatea juridică.

În această ordine de idei constatăm că subiectul cercetării noastre este actual, deoarece sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală a fost creat pentru a asigura dreptul constituțional al cetățenilor de a primi îngrijiri medicale gratuite, consacrate în Constituția Republicii Moldova. Dreptul omului la protecția sănătății, conform art.11 din Carta socială europeană, obligă Republica Moldova, ca și alte state, să creeze condiții adecvate pentru punerea în aplicare a acestui deziderat. Totodată, asigurările facultative obțin tot mai mult teren odată cu perceperea avantajelor acestora de către societate.

**Cuvinte-cheie:** *sistem de asigurări obligatorii de asistență medicală, asigurare obligatorie de asistență medicală, asigurare medicală, asigurare facultativă, sistem medical, contribuabil, asigurat, asigurător, doctrină, demers științific.*

### MODELLING THE ANALYSIS PROCESS OF DOCTRINE IN THE MATTER OF PROTECTION OF PATIENTS' RIGHTS IN DIFFERENT COMPULSORY AND/OR OPTIONAL INSURANCE SYSTEMS

In the 21st century, in order to make scientific discoveries that sometimes surpass our imagination, people create state-of-the-art technologies. In the opinion of some authors, at this stage, humanity enters a qualitatively new phase of its development, nurturing the hope that the 21st century will become a new era of global cooperation. Thus, the issue of identifying ways to develop social phenomena, relationships and institutions remains before the social sciences, including the legal ones, which is their object of research. The complexity of social relations requires research in various fields that =highlight the legal reality in one form or another.

In this regard, the subject of our research is topical, because the system of compulsory health insurance was created to ensure the constitutional right of citizens to receive free healthcare, and is enshrined in the Constitution of the Republic of Moldova. The human right to health protection, according to art.11 of the European Social Charter, obliges the Republic of Moldova, along with other states, to create adequate conditions for the implementation of this desideratum. At the same time, the optional insurances are gaining more and more ground as the society becomes aware of their advantages.

**Keywords:** *the system of compulsory health insurance, compulsory health insurance, medical insurance, optional insurance, medical system, taxpayer, insured, insurer, doctrine, scientific approach.*

### Introducere

Unul dintre sensurile atribuite cuvântului „doctrină” în Dicționarul explicativ este cel de „sistem încheiat de concepții, principii și teze fundamentale prin care se exprimă o anumită orientare în domeniul filozofic, religios, politic, artistic etc.” [1].

În opinia autorilor Boris Negru și Alina Negru, doctrina este „știința juridică care cuprinde analizele, investigațiile, interpretările făcute de specialiști fenomenului juridic” [2, p.19].

Această opinie este împărtășită și de autorii români A.Mercescu și R.Bercea, care susțin că, în general, doctrina este văzută egală cu știința, mergând cu deplină fidelitate pe urmele unor autori clasici francezi, precum Philippe Malaurie, Remy Cabrillac, Philippe Jestaz, Christophe Jamin, Christian Atias. Autorii români rețin că doctrina se referă nu doar la opinia comună împărtășită de cei care predau dreptul sau scriu despre el, dar și la ansamblul operelor autorilor, la ansamblul autorilor, respectiv la opinia exprimată asupra unei probleme particulare de drept [3].

Într-o altă opinie similară, doctrina cuprinde analizele, investigațiile, interpretările pe care oamenii de specialitate le dau fenomenului juridic. Reprezintă un studiu sistematic și critic al diferitelor materii juridice, fiind

constituită din opiniile cu autoritate emise de autori, în lucrările lor [4, p.159]. Este un suport al dreptului pozitiv, care explică și interpretează principiile și regulile de drept stabilite [5, p.125].

O seamă de doctrinari constată că, în prezent, doctrina „se lărgeste prin faptul că se lărgeste sfera persoanelor având ca funcție să studieze dreptul” [6, p.145]. Din cele menționate *supra* constatăm importanța și chiar necesitatea abordării doctrinei a subiectului privind protecția drepturilor pacienților în diferite sisteme de asigurări obligatorii și/sau facultative.

Doctrina are rolul de a comunica destinatarilor un mesaj bine argumentat, de a clarifica sensul normelor juridice care reglementează drepturile pacienților. Iar împreună cu jurisprudența, doctrina contribuie la interpretarea normelor juridice, în sensul aplicării juste și corespunzătoare a acestora. În același context, considerăm oportun să susținem că rolul doctrinei este unul foarte important, dat fiind că specialiștii în domeniul dreptului cercetează, inclusiv, ambiguitățile legislative care încă nu au produs efecte. Altfel spus, spre deosebire de jurisprudență, doctrina nu necesită a fi sesizată pentru a examina un litigiu. Mai mult ca atât, doctrina poate anticipa apariția unor lacune juridice, prin identificarea și cercetarea unor aspecte problematice care necesită reglementare.

Deși doctrina nu are calitatea de izvor de drept, aceasta totuși este apreciată ca fiind o „autoritate”, mai ales că ea (doctrina) influențează procesul de creare a dreptului prin autoritatea intelectuală pe care o exercită asupra legiuitorului, prin propunerile *de lege ferenda* formulate în rezultatul analizei critice a sistemului legislativ [6, p.147].

Chiar dacă nu este izvor de drept, considerăm posibilă și împrejurarea în care doctrina poate fi cea care oferă soluțiile pe care jurisprudența le aplică.

În cele din urmă, în sens îngust, conchidem că doctrina în materia protecției drepturilor pacienților nu este altceva decât un aport științifico-juridic adus normelor de drept care reglementează relațiile sociale din acest domeniu.

### Rezultate și discuții

Pentru atingerea unui succes în cadrul unei cercetări științifice, expimat în obținerea unui rezultat cuantificabil, considerăm necesar a deține și utiliza un model de analiză a doctrinei. În acest sens, propunem ca reper următorul model de analiză, pe care îl expunem în tabelul de mai jos:

Criteriile de analiză a doctrinei	Clasificarea doctrinei			
	română	rusă	engleză	franceză
Limba de circulație în care a fost publicată lucrarea				
Sistemul de asigurări medicale supus cercetării	Sistemul de asigurări obligatorii	Sistemul de asigurări facultativ	Mixt	
Anul editării lucrării	Până la anii 80'	Anii 80'	Anii 90'	Anii 2000'
Tipul lucrării	Monografie	Teză de doctorat	Articol științific	Curs universitar
Tipul cercetării	Fundamentală		Aplicativă	
Direcția de cercetare	Juridică	Socială	Socioeconomică	Economică
Originalitatea lucrării	Concepție originală	Concepție repetitivă	Concepție națională	Concepție străină
Nr. de autori	Cu 1	Cu 2	Cu 3	Mai mulți de 3
Statutul autorilor	Juriști	Medici	Economiști	Specialiști în alte domenii
Gradul științific al autorilor	Doctor	Doctor haitat	Academician	
Metodele de cercetare utilizate preponderent în lucrare	Metoda istorică	Metoda statistică	Metoda comparativă	Metoda sociologică
Sistemul de drept la care se referă	Sistemul juridic de tradiție romanică	Sistemul anglo-saxon	Sistemul bazat pe dreptul religios	Sistemul dualist
Sursa de finanțare a cercetării	Proiecte finanțate din buget	Proiecte finanțate din mijloace instituționale	Alte surse de finanțare	

În general, cercetarea este apreciată ca „o activitate umană cu multe caracteristici specifice, care se manifestă atât în procesul desfășurării activității, cât și în rezultatele finale ale acesteia” [7, p.19]. O astfel de activitate pe care ne-o propunem este modelarea datelor informative privind doctrina națională și străină în materia protecției drepturilor pacienților în diferite sisteme de asigurări obligatorii și/sau facultative, care reprezintă o etapă de colectare a informației oferind posibilitatea identificării tendințelor și intereselor științifice în domeniu. Încercarea noastră corespunde totalmente afirmației că „cercetările moderne necesită abordări interdisciplinare, flexibilitate, aplicarea unor metode netradiționale și inovaționale de investigații” [Ibidem].

În literatura de specialitate s-a exprimat opinia, potrivit căreia la etapa actuală există nevoia unor noi abordări conceptuale care să conțină recomandări și sugestii științifice argumentate pentru îmbunătățirea legislației. Este cu atât mai important cu cât valorile tradiționale și culturale în contextul globalizării trebuie să fie nu doar în condiții de siguranță, dar, de asemenea, de extindere, prin dezvoltare și aprofundare.

Dat fiind faptul că o cercetare juridică poate să descopere „adevărul”, considerăm că elaborarea unui model de analiză și sintetizare a celor mai importante surse de cercetare din domeniu este o premisă pentru aflarea „adevărului suprem”. Mai mulți autori recurg la citări reciproce, de aceea sintetizarea doctrinei devine cu atât mai oportună.

În linii mari, sintetizarea poate fi apreciată ca un mod de gândire care stabilește proprietăți comune și semne particulare ale obiectelor. Operațiunea de sintetizare se desfășoară în forma unei tranziții de la un concept particular sau mai puțin general la un concept sau o judecată mai generală.

Sintetizarea este utilizată pe scară largă în știință nu doar în cercetarea empirică și la etapele incipiente de asamblare a cunoștințelor teoretice, fiind, de asemenea, un instrument puternic în edificarea teoriilor fundamentale. Întâind, astfel, pe treptele abstracției și generalizării, de la particular la general, de la mai puțin general la mai general, cogniția pătrunde treptat în esența fenomenelor studiate. Sintetizarea contribuie și la trecerea de la diversitate (multiplicitate) la unitate și de la unitate la diversitate, trecerea de la individual la general și de la general la individual. Promovând ideea „sintezei constructive”, profesorul Ion Craiovan consideră că acest exercițiu mai asigură realizarea principiului trecerii de la particular și individual la general (abstractizarea) și de la general la particular și individual (particularizarea și concretizarea) [8, p.36-37]. Așadar, pe lângă faptul că aceasta va contribui la evitarea abordărilor repetitive, sintetizarea doctrinei va fi utilizată pentru planificarea cercetărilor, stabilirea unor obiective în cercetare, sistematizarea diferitor opinii asupra unor probleme particulare, stabilirea și prognozarea anumitor tendințe de cercetare etc., în fond – pentru utilizarea eficientă a capitalului uman și a resurselor.

Nu mai puțin importantă din punctul nostru de vedere este și analiza, înțelegerea ca o cercetare „pură” a limbajului, opusă metafizicii (filosofiei) tradiționale (a existenței), ca metodă de tratare a problemelor filosofice (opusă speculațiilor filosofice, uneori subiective și fără rigoare logică), sau ca mijloc de unificare a științei [8, p.32]. În același timp, trebuie să ținem cont de faptul că analiza datelor vizează „descrierea sau teoretizarea proceselor, și nu obținerea „rezultatelor” [Ibidem, p.41].

Criteriile de analiză a doctrinei enumerate mai sus, pe cât de simple par, pe atât de complexe devin atunci când privim lucrurile în mod particular.

O operă științifică scrisă într-o limbă străină denotă un model diferit de cultură, limbaj, gândire, cercetare etc., decât opera națională. Este un aport științifico-juridic care necesită o atenție mai deosebită, dat fiind că există riscul unei înțelegeri greșite atunci când se admit anumite erori, ca, de exemplu, traducerea greșită. Doctrina străină urmează a fi referința de bază a cercetărilor comparate. Aceasta trebuie să rămână în mediul care a fost supus cercetării, urmând a fi ocolite tentativele de interpretare a celor statuate prin prisma realităților naționale. În esență, cercetarea doctrinei întocmită într-o limbă străină este un prilej de a pătrunde în mediul de cunoaștere al altor comunități științifice. Or, atunci când potențialul științific uman local este redus (cum este și cazul Republicii Moldova), este nevoie și de datele furnizate de cercetătorii din străinătate, deoarece știința are un caracter universal, chiar dacă „prin aspectele sale fenomenologice și sociologice ea capătă particularități naționale” [9, p.20], internaționalizarea cercetării fiind recunoscută ca cea mai importantă trăsătură și consecință a proceselor de globalizare în domeniu. În opinia noastră, cunoașterea și utilizarea pe scară largă a rezultatelor cercetărilor expuse în surse doctrinare din afara Republicii Moldova va asigura accesul la unele cunoștințe complementare, și, respectiv, va contribui la creșterea nivelului de competență al cercetătorilor din Republica Moldova interesați în *materia protecției drepturilor pacienților în diferite sisteme de asigurări obligatorii și/sau facultative*.

Analiza doctrinei în funcție de sistemul de drept din care provine sau pe care îl cercetează este deopotrivă importantă, dat fiind că în fiecare sistem juridic național apar, în primul rând, trăsături determinate de legitățile generale ale dreptului, adică semne caracteristice tuturor sistemelor juridice, dreptului în general, în al doilea rând, trăsături ce se unesc doar cu unele dintre ele în cadrul unui tip istoric de drept, în al treilea rând, trăsături ce se unesc în cadrul familiei juridice și grupului juridic, și, în sfârșit, în al patrulea rând, trăsături caracteristice numai sistemului juridic național dat [10, p.124].

Considerăm oportună clasificarea doctrinei în funcție de sistemul de drept din care provine, dat fiind că reprezintă în sine particularități care au la bază diferiți factori de formare, din acest considerent fiind interesantă cercetării.

În dependență de sistemul de asigurări medicale supus cercetării, vom identifica doctrina care abordează protecția drepturilor pacienților fie în sistemul de asigurări obligatorii, fie în sistemul de asigurări facultative, sau în ambele sisteme, cazul unor cercetări complexe. Clasificarea doctrinei în baza acestui criteriu de analiză va servi la crearea unei baze științifice care va fundamenta cercetarea diferențelor, deficiențelor celor două mari sisteme de asigurări medicale; or, din punctul de vedere al metodologiei juridice, metoda comparativă este considerată a fi „metoda probei” [8, p.265].

Este importantă studierea cu atenție a lucrărilor științifice editate la o anumită etapă istorică, raportată la cadrul normativ, istoric, politic, la realitățile sociale și economice, la nivelul de dezvoltare tehnico-științific etc. Cercetarea în funcție de evoluția cronologică a doctrinei în materie va servi la determinarea nivelului de cunoaștere a domeniului într-o perioadă de timp sau alta, la identificarea principalelor direcții de cercetare, la evidențierea conceptelor de bază, la identificarea surselor primare a unor concepte etc. Mai mult ca atât, din perspectivă istorică, se poate remarca faptul că știința și imaginea ei despre lume, în cazul nostru – despre *sistemele de asigurări obligatorii și/sau facultative*, „înregistrează o anumită dinamică, iar uneori schimbări radicale, iar odată cu ele se schimbă și concepția despre specificul și structura cunoașterii științifice” [8, p.62]. În același timp, acest exercițiu ne va ajuta la stabilirea sensului adevărat și deplin al normelor juridice, prin cercetarea condițiilor istorice, social-politice, care au determinat adoptarea actelor normative în domeniul care ne interesează și în funcție de aceste condiții vom reuși să identificăm scopurile urmărite de aceste acte, dar și alte particularități. Cercetarea în funcție de evoluția cronologică a procesului de reglementare a *sistemelor de asigurări obligatorii și/sau facultative* ne va permite să stabilim: condițiile concrete istorice ale apariției și dezvoltării aspectelor cercetate, particularitățile și detaliile acestora, solidaritatea elementelor aflate în același context – interacțiunile lor ș.a.

În continuare aducem în lumină importanța metodelor de cercetare utilizate în lucrările științifice ca criteriu de analiză a doctrinei, fie metoda istorică, statistică, comparativă, sociologică etc., fără de care este imposibilă cercetarea și care, de fapt, determină într-un final direcția de cercetare a lucrării. Considerăm că o cercetare nu poate fi plauzibilă dacă nu apelează la o anumită metodologie.

Prin *metodă* înțelegem mod de cercetare, de cunoaștere și de transformare a realității obiective. Își are originea în limba greacă, în cuvântul *methodos* [11]. Metoda reprezintă un instrument al gândirii care ne apropie de adevăr. Cu referire la o metodă concretă, aplicată în domeniul cercetării juridice, metoda istorică permite înțelegerea exactă și evaluarea adecvată a dreptului din perspectiva formei, conținutului și esenței dreptului în trecut, precum și în ceea ce privește adevărul ei sens la etapa în care ne aflăm. Pe de altă parte, cercetarea unei probleme particulare din perspectivă istorică, sociologică, statistică, economică etc. este inimaginabilă fără a apela la lucrările științifice care utilizează preponderent una dintre aceste metode de cercetare. Or, utilizarea preponderent în lucrare a unei metode de cercetare vine să specializeze studiul într-un anumit domeniu de cunoaștere.

Este importantă clasificarea doctrinei în opere fundamentale și/sau aplicative. Orice lucrare aplicativă are la bază sau cel puțin trebuie să pornească cu anumite considerente fundamentale; or, inexistența unor teorii fundamentale ar face de neconceput aplicativitatea cercetărilor. În aceeași ordine de idei, în dependență de subiectul supus cercetării, lucrările științifice vor fi clasificate și cercetate sub aspectul conținutului, fie fundamental și/sau aplicativ. Acesta va fi un bun prilej de a studia evoluția cercetărilor fundamentale și a acelor aplicative, precum și impactul acestora.

Analiza sistemică a doctrinei ne va permite deschiderea unor noi orizonturi de abordare a protecției drepturilor pacienților. Este cunoscut faptul că nicio idee sau teorie nu poate exista izolat, ruptă de restul doctrinei, normelor, sau scoasă din contextul realității, al situației socioeconomice etc. Direcția de cercetare specifică anumitor surse

doctrinare este relevantă analizei unor probleme particulare din domeniul protecției drepturilor pacienților. Anumite aspecte care ne interesează pot fi oglindite în doctrina care cercetează drepturile pacienților din perspectiva unor probleme fie de ordin juridic, social, socioeconomic, economic etc. În ansamblu, cercetarea prin compararea particularităților între domeniile care ne interesează va oferi o cercetare complexă. Pentru a elabora o lucrare veritabilă, va trebui să coordonăm ideile și teoriile existente. Cu siguranță, urmează să identificăm și să cercetăm anumite deficiențe cauzate de factorii economici, modalitățile în care sunt implementate actele normative, și viceversa.

Numărul de autori, statutul autorilor, gradul științific al autorilor nu sunt nici pe departe criterii secundare ale clasificării doctrinei; dimpotrivă, acestea sunt criterii importante și aferente cercetării. Pluralitatea de autori îi poate oferi unei opere o greutate științifică în raport cu lucrările unui singur autor, prin prisma aportului adus de fiecare și a experienței de cercetare. Statutul autorilor este la fel de important, dat fiind că reprezintă o viziune specifică asupra unor probleme. Fie că este vorba despre analiza drepturilor pacienților din perspectiva unui jurist, fie că aceeași analiză este realizată de către un medic practician-cercetător, abordarea va fi una specifică breslei căreia aparțin autorii. Considerăm că gradul științific al autorilor este determinativ pentru o operă, dat fiind că o poziționează în anumite standarde ale unei cercetări științifice.

Cu referire la analiza doctrinei din perspectiva originalității lucrării, trebuie să pornim de la definirea unor cuvinte-cheie. Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române [12], termenul *concepție* este definit ca *felul de a vedea sau ansamblu de păreri, de idei cu privire la probleme filozofice, științifice, tehnice, literare etc.* În cercetarea protecției drepturilor pacienților în diferite sisteme de asigurări obligatorii și/sau facultative, ca repere se doresc a fi invocate doar concepțiile originale. Prin *original* înțelegem *propriu unei persoane sau unui autor* [13].

Cu certitudine, pentru a descoperi concepția originală urmează să facem o analiză a tuturor tipurilor de lucrări în domeniu, astfel vom descoperi izvorul conceptului. Indiferent de tipul lucrării, fie monografie, teză de doctorat, articol științific, curs universitar etc., se vor cerceta operele cu un conținut original, fie național sau străin, dar care ocolesc concepțiile repetitive.

Prin concepție națională avem în vedere aportul științifico-juridic adus cercetării protecției drepturilor pacienților care se referă la teritoriul Republicii Moldova. Prin concepție străină avem în vedere aportul științifico-juridic adus cercetării protecției drepturilor pacienților care se referă la teritoriul țărilor străine. Iar prin concepție repetitivă înțelegem lucrările al căror conținut se repetă. Totodată, concepțiile repetitive sunt acele care conțin și referințe repetate, altfel spus, operele în care se fac referințe la o anumită operă care, la rândul său, face referință la un alt autor, operă, fără a păstra integră sursa primară a ideii sau teoriei.

Se cunoaște că activitatea de cercetare are ca scop producerea de cunoștințe, cunoștințele fiind exprimate, în primul rând, în publicații. Fără o cercetare științifică este imposibilă dezvoltarea unei societăți, iar pentru a facilita transferul cunoștințelor în produse finite este nevoie de finanțare. Este importantă determinarea sursei de finanțare a cercetării, dat fiind faptul că aceasta ne poate vorbi despre mai multe caracteristici ale unei lucrări, despre obiectivul acesteia, impactul, autoritatea cercetării, obiectivitatea cercetării etc. De asemenea, în funcție de sursa de finanțare, adesea activitatea cercetătorului nu este abordată ca activitate de cercetare, ci ca una de educație, instruire, aplicare etc. Este frecventă situația când implicarea cercetătorilor în procesul de cercetare nu este o activitate științifică, ci una socioeconomică, din care aceștia au un beneficiu material, dat fiind că nu se produce inovația. De asemenea, odată cu determinarea sursei de finanțare a unei cercetări putem estima și cuantumul acesteia. Mărimea investițiilor realizate într-o cercetare de cele mai multe ori vorbește, în primul rând, despre interesul și aportul statului în promovarea unor politici științifice menite să asigure dezvoltarea durabilă a societății respective. Recomandările UNESCO privind statutul cercetătorilor științifici, adoptate la 20 noiembrie 1974 (art.14), îndeamnă statele să depună eforturi pentru a crea condițiile în care mediul academic, susținut de stat, să dispună de responsabilitate și de dreptul de a: activa în spiritul libertății intelectuale a cercetătorilor; promova și apăra adevărul științific în forma înțeleasă de ei; contribui la definirea scopurilor și obiectivelor programelor de cercetare pentru care sunt responsabili și la stabilirea metodelor aplicate, care ar trebui să corespundă principiilor umanității și standardelor sociale și de mediu; de dreptul la libera exprimare a opiniei privitor la umanitatea, valoarea socială sau ecologică a anumitor proiecte și, în calitate de ultim mijloc, să renunțe la activitatea în cadrul acestor proiecte în cazul în care acest lucru este impus de conștiința lor. Astfel, mediul academic trebuie să aducă o contribuție pozitivă și constructivă la dezvoltarea științei, culturii și educației din propria țară, urmărind atingerea obiectivelor naționale, creșterea bunăstării concetățenilor, sprijinul

idealurilor internaționale și a scopurilor ONU [14]. Nu întâmplător, Constituția Republicii Moldova (art.126 lit.d)) stabilește că statul trebuie să asigure stimularea cercetărilor științifice [15]. Natura sursei de finanțare ne poate ajuta să identificăm și ponderea sistemului educațional în cercetarea științifică din țara noastră în *materia protecției drepturilor pacienților în diferite sisteme de asigurări obligatorii și/sau facultative, în raport cu practicienii – reprezentanți ai sistemul de asigurări, interesul oamenilor de afaceri, întreprinderilor mari și mijlocii față de acest subiect.*

### Concluzii

Analiza doctrinei este cu atât mai importantă cu cât societatea se află într-o permanentă schimbare și evoluție; or, fenomenele care au fost cercetate, care privesc o problemă particulară, pot deveni inutile odată cu modificarea cadrului legal. De aceea, un model de analiză și sintetizare este cât se poate de vital cercetării drepturilor pacienților în diferite sisteme de asigurări obligatorii și/sau facultative, pentru a oferi un studiu de o maximă actualitate.

Considerăm activitatea de cercetare științifică un factor important care poate contribui la dezvoltarea economico-socială, dacă este realizată cu acest obiectiv. Trebuie să recunoaștem, însă, că actualmente realizarea unei cercetări științifice reprezintă un efort titanic. Sunt tot mai puțini dintre acei care se avântă să exercite această activitate, în realitatea mercantilistă în care ne coacem, dat fiind că aceasta nu este o activitate comercială.

Prin urmare, reprezintă o responsabilitate sintetizarea doctrinei din domeniu, avem în vedere a adevăratelor opere științifice și separarea acestora de compilări.

### Referințe:

1. *Dicționar dexonline*, <https://dexonline.ro/definitie/doctrin%C4%83>, [Accesat: 06.07.2020]
2. NEGRU, B., NEGRU, A. *Teoria generală a statului și dreptului*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2017, p.19.
3. MERCESCU, A., BERCEA, R. *O scurtă introducere în drept*. București: Humanitas, 2019.
4. SOFIA, S. *Teoria generală a dreptului*. București: Lumina Lex, 2000, p.159.
5. NIEMESCH, M. *Teoria generală a dreptului*. București: Hamangiu, 2014, p.125.
6. DOGARU, I., DĂNIȘOR, D.C., DĂNIȘOR, Gh. *Teoria generală a dreptului*. București: Editura Științifică, 1999, p.145.
7. CUCIUREANU, Gh. *Managementul sistemelor naționale de cercetare-dezvoltare: între globalizare și provincializare*. Chișinău: ProEDIT, 2011, p.19.
8. CRAIOVAN, I. *Metodologie juridică*. București: Universul Juridic, 2005, p.36-37.
9. CUCIUREANU, Gh. *Managementul sistemelor naționale de cercetare-dezvoltare: între globalizare și provincializare*. Chișinău: ProEDIT, 2011, p. 20.
10. LUPU, Gh., AVORNIC, Gh. *Teoria generală a dreptului*. Chișinău, 1997, p.124.
11. *Dicționar dexonline*, <https://dexonline.ro/definitie/metod%C4%83>. [Accesat: 24.07.2020]
12. *Dicționar dexonline*, <https://dexonline.ro/definitie/concep%C8%9Bie>. [Accesat: 24.04.2020]
13. *Dicționar dexonline*, <https://dexonline.ro/definitie/original>. [Accesat: 24.04.2020]
14. Рекомендация о статусе научных работников. В: *Мир науки*, 1989, №4. <http://docs.cntd.ru/document/902084640>, [Accesat: 07.06.2020]
15. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994, în vigoare din 27.08.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1.

**Notă:** Acest articol a fost elaborat în cadrul Proiectului de Stat „Protecția consolidată a drepturilor pacientului în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală”, cifra Proiectului 20.80009.0807.30, realizat în cadrul Centrului Interuniversitar de Drept Medical al Institutului de Cercetare și Inovare, Universitatea de Stat din Moldova.

### Date despre autor:

**Ion GUCEAC Jr.**, doctorand, Școala doctorală Științe Juridice, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

**E-mail:** i.guceac@gmail.com

Prezentat la 19.11.2020